ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 74. У Новом Саду, у уторак 29. јуна (11. јула) 1893. Год. IX.

Позив на претплату.

Крајем овога месеца истиче претплата свима онима, који су се на прву половину године или на другу четврт, односно до краја јуна о. г. на наш лист претплатили.

Позивајући своје досадање претплатнике, а и осталу српску публику на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо се као и до сада, тако и од сада трудити, да наш лист колико год скромне околности наше малене читалачке публике то допуштају, одржимо на висини савременог новинарства. А родољубива цел, ради које је „Браник“ покренут — јамчи за родољубивост и самосталност политичког правца овога листа.

Но скоро да је излишна свака реч у препоруку овога листа с наше стране. Српска читалачка публика прихватила је овај лист својски, па се сваким даном све више шири.

Цена је „Бранику“ као и до сада:
На годину . . . 12 фор. или 30 дин.
На по године . . 6 фор. или 15 дин.
На четврт године 3 фор. или $7^1/_2$ дин.

А може се и месечно претплатити. Месечна претплата чини 1 ф. или $2^1/_2$ динара.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 18. (30.) јуна 1893. г.

Издавательство и уредништво „Браника“.

ПРВИ КОРАК.

Српска народна скупштина учинила је „крупно, историјско дело.“ У седници од суботе 20 народних посланика поднели су предлог *да се иређашњи либерални кабинет стави под оптужбу.* Тај предлог по свој прилици доћи ће у данашњој седници на дневни ред.

Овде ћемо у кратко навести садржину те фамозне оптужбе.

Оптужба има 11 тачака.

У I. тачци оптужује се кабинет што није по наређењима устава припремио све да се изврши избор трећег намесника у року зато уставом прописаним, а тиме што то није учинио погажен је члан 71. и 102. устава.

У II. тачци оптужује се зато, што није на место умрлог посланика Атанасија Вучковића наређен нов избор посланика. Тиме је повређен чл. 101. устава и чл. 93. закона о изборима народних посланика.

У III. тачци оптужује се зато, што је продужио уговор са Аусто-Угарском без одобрења Народне Скупштине, и тиме је повређен чл. 52. устава.

У IV. тачци оптужује се зато, што су решења државног савета игнорисана и за неважећа проглашавана, а тиме је повређен чл. 145. тач 6. устава.

У V. тачци оптужује се зато, што бирачке карте нису издаване онако и на време како је то прописано изборним законом, што је забрањивано одређеним председницима бирачких одбора на биралиште ићи, а таквом радњом изречно је повређен члан 35, 58, 59, 106 изборног закона.

У тачци VI. оптужен је зато, што је забрањен грађанима који раде у крагујевачкој фабрици, да употребе своје бирачко право, чиме је повређен чл. 85. Устава.

У тачци VII. оптужен је зато, што је шифрованим депешама наређено свима властима да забрањују сваку сумњиву депешу, а нарочито оне, којима би се ма што о избору или о чему „сумњивом“ јављало из једног у друго место, чиме је повређен чл. 5 тачка 1. и 2. и чл. 15. закона о телеграфу.

У тачци VIII. оптужен је зато, што је за време избора војска стављена у ванредно стање простим наредбама без Краљевог указа (чл. 2. зак о устројству војске), чиме је повређен чл. 147. изборног закона.

У тачци IX. оптужен је зато, што су чиновницима и кметовима давати савети да се ничега не боје за за свој службени рад и да на позив судова не иду; чиме је уништено уставно начело, којим је судска власт потпуно одвојена и потпуно независна и од саме законодавне власти тач. 3. чл. 147. устава.

У тачци X. оптужен је за то што су за време сређивања изборног материјала издаване таке наредбе, које тврде да се вршила фалзификација бирачких записника, чиме је повређен чл. 92. устава и чланови 88. и 110. изборног закона.

У тачци XI. оптужује се зато што је неуставно састављена и конституисана скупштина отворена указом намесника, чиме је повређен чл. 110. устава у вези са повредом чл. 7, 9, 11 и 12 закона о пословном реду.

За дело под I II III тужен је Јован Авакумовић, ђенерал Анта Богићевић, Коста Алковић, Стојан Д. Рибарац, Живојин Величковић, Светозар Гвоздић и Димитрије Стојановић.

За дело под VIII а и под XI, тужен је Авакумовић, ђенерал Богићевић, Стојан Д. Рибарац Живојин Величковић, Дим. Стојановић, Велизар Кундовић и Јован Ђорђевић.

Сем овога тужен је за дела IV V VII VIII IX и X сам Стојан Рибарац.

За дело под VI тужен је сам ђенерал Богићевић.

За дело под VIII тужен је Стојан Рибарац и Анта Богићевић.

За дело под III тужени су да накнаде штету причињену држави против уставним продужењем трговнског уговора.

Све кривице највише су подведене под чл. 8 закона о министарској одговорности, у ком је члану прописана казна до 8 година затвора.

Радикална странка није могла непромишљеније радити, него што је ову оптужбу изнела пред народну скупштину. У место да се и она и влада потруде, и пораде на томе, како ће се земља опоравити, они као што видимо, пођоше путем освете. Пријатељи Србије, па и пријатељи радикалне странке одвраћали су је од тог непромишљеног корака, но све није помогло. На низбрдници се брзо пада и владајућа странка лаћа се оних средстава, којима ће се страсти још више распалити и конфликти међу странкама увеличати.

Ми смо о тој оптужби већ једном говорили. Тада смо рекли, да је неумесна и без сваке цели. Закони о министарској одговорности показали се у опште као врло непрактични. Неко је рекао: „Важнији је закон о одговорности жандармерије, него закон о министарској одговорности“. Ово не може у опште важити као неко правило, али свакојако важи у овом тренутку Србије. Где су страсти толико распаљене, да је лична сигурност и сигурност иметка врло лабава, ту министри имају много пречих задатака, а не да своје претходнике прогањају.

Српски родољуб г. *Чеда Мијатовић* написао је једно „отворено писмо радикалима,“ у ком преклиње радикале, да у интересу угледа земље одустану од оптужбе. Ми ћемо тај чланак, који је пун племенитих осећаја и узвишених мисли донети у идућем броју нашега листа. Г. Мијатовић није либерал, није никад ни био то; он стоји ван партија и живи удаље но од политичких трзавица своје отаџбине. Његов је политички видик много пространији, *па и он је одлучно против ован овој оптужби.* А и како не ће бити? Ту оптужбу није диктирала уставна осетљивост и свест, него тежња и жеља, да се натруни либералима. Но хоће ли се то постићи?

Пре свега да се осврнемо на примере из историје, да видимо, шта се постизавало, кад се гонили министри. У Енглеској 1641. г. погубили су Страфорда, но то није упропастило краља Карла I. и није спречило, да се не поврате Штуарти на престо, који се опет светили својим политичким противницима. Кад су после јулске револуције гоњени бурбонски министри с Полињаком на челу зато, што су слободу штампе прегорели, те су осуђени на затвор, јавно мњење се брзо обрнуло и почело је сажаљевати прогоњене министре. Орлеанцима је највише шкодила та строга мера, јер се тако легитимисте сложили с бонапартистима и револуционарима и спремили су пад краља Луја Филипа. Ови примери поучавају, да с политичким противницима треба опрезно поступати и онда, кад се мисли, да су савладани, јер уништити једну политичку странку не иде тако лако, као што једна владајућа странка у сили и власти својој мисли. Точак судбе у политици се брзо окреће и зреле политичари треба увек да мисле на ону истину: „*данас мени, сутра теби.*“

Радикална странка у Србији на то као да и не помишља, иначе не би могла овако радити. Пре свега радикална странка не би смела тако радити већ и с тога, што она за овакав посао није довољно — чиста! Зар она мисли, да се у Србији заборавило оно страшно прогонство и ужасно мрцварење напредњака, које су пређашње радикалне владе извршивале? Зар се она љуљушка у нади, да се у Србији заборавило неуставно и сурово прогонство краљице Наталије? Шта ће бити кад овај садашњи систем падне, те се потраже стари тефтери? Како ће изгледати, кад се обрне лист?

Зар је мало других чуда у Србији, него треба да се политичари прогањају и

ЛИСТАК

Шћепан Мали, лажни цар црногорски

Руски написао **Д. Л. Мордовцев.**

Превео **Ј. П—ћ.**

(Наставак.)

У Маина (нахија у Ц. Г.), где се најпре појавио Шћепан и разгласио за цара, био је у оно време сердарем Марко Тановић, кога су поштовали и имали поверења у њему и блиски му сакрајишници и сви Црногорци; он је имао утецаја у народу и због свога порекла и због породичних свеза, а најпосле и због свог богатства — имао је много оваца —, а највише с тога, што је био једном у Петрограду и то за време царевања Петра III, где су га примили на двору. Говорило се, да га је покојни цар примио на аудијенцију, да га је често звао на ручак и да је више пута тамо напијао здравице за здравље и срећу цареву, империје му и за здравље свих Црногораца, својих другова и своје браће. Имајући тако уважење Марко Тановић беше први од световњака, који се заклео својим животом и имањем пред Црногорцима, да је тај странац, што је међу њима баш главом цар Петар III.; то беше у исто доба, када је знаменити калуђер Василије Марковић, који је објавио у Будви проглас Шћепанов, а беше такођер виђен и поштован међу монасима и свима православним свештеницима, свуда говорио и заклињао се Богом, да нису лажне његове речи и заклетва Марка Тановића. Марко неје смео да се не прими службе у Шћепана, када га овај, желећи видети себе као цара црногорског, начини својим великим канцеларом, хотећи тиме још више уверити народ. Као канцелар носио је државни печат, који му је предао будући цар назначујући га уједно и за свог првог министра. Најчудније је, вели тим поводом биограф Шћепана Малог, што велики канцелар црногорски, који је касније требао да буде канцеларом целог царства руског, царства, које у то доба беше толико велико по простору, да се с њим могла мерити само стара римска империја, *неје умео ни читати ни писати ни на свом матерњем језику.*[1])

Можда је Марко Тановић био најпре господар Шћепану Малом, те је он први од свију познао у свом слузи раскрњеног цара, кад је дошао у Маине; било како му драго, тек његово сведочење и заклетва извршише, што је Шћепан хтео: Црногорци се искупише на збор и једнодушно признају тог незнанка за свог и руског цара. Одушевљење и слепа вера у бољу будућност под владом помазаника, којега су права они признали и били приправни да их бране, беху тако силни, радост их је тако очарала, да се не само слободни Црногорци, него и друга племена дуж реке Зете и Мораче — Белопавлићи, Пипери и Кучи, који беху под турском влашћу, одметнуше од султана и заклеше, да ће бити верни Русији, оличеној у Петру III.[2])

Што се тиче спољашности и понашања тага загонетног лица, на њему не беше ничега налик на пок. цара руског. Очевидац га овако описује: узурпатор беше младић са врло лепим и живахним очима; неје био висок, али беше врло добра телесна састава; *говорио је много језика лако и врло елегантно.* Због своје неналикости на спољашност цареву, којега је име узео, или због другог чега особито је у почетку своје владавине примао с неком предострожношћу лица, с којима је имао посла: гледао је, да се држи увек у неколико на страни и да се увек налази у полусветлости; калпак је врло ниско навлачио на очи, нико га неје видео необучена, осим можда најближе околине му и оних слепих занешењака, који су као у светињу веровали у његово царско порекло и права на руски престо, која му се не могу одузети.

Било је још ваздан других прилика, које су очевидно посведочавале, да Шћепан Мали ни из далека неје она особа, за коју се издавао. Али — додаје његов биограф — човечији ум, ваљда по каквим непоњатним законима противречности, често баш у оно верује, што је од свега најмање вероватно, и често читаве масе немају снаге а може бити ни воље, да се одупру оштем заносу, кад је овај већ завладао тако или иначе, по чијем наговору, или просто из забуне и непажње, — покорно се клањају ономе, што су оне саме створиле и увеличале у својој машти. Тај занос тим је јачи, кат-кад је управо бесвестан, што је више скопчан са нарочитим жељама и надама масе и иде цели, до које би се хтело доћи ма каквим путем, само што пре и сигурније. За Пугачевљевог доба руски народ ни из далека неје гледао Пугачева на престолу, него своје ситне, готово луде и сасвим незаконите жеље и очекивања, која на послетку као да се остварише; после вешала, на којима је узурпатор вешао све, који му иђаху уз пркос својим тежњама, које по његову мишљењу беху будаласте, на народу се стале светити давно очекиване лажи, задовољан живот и друго. Није он ишао баш за Пугачева да гине. Црногорски узурпатор је морао знати за ту просту истину, можда ју је нагађао осећајем свог генија, јер је он почео ту ствар, као што смо видели, тим што се појавио као оличење народне воље и јасно показао Црногорцима оно, што су најпосле и они сами осећали у својој души, само нејасно, те је тако све повукао собом.

Међу тим је Шћепан као новоизабрани цар црногорски разашиљао свуда своје ватрене позиве, прогласе и манифесте, држећи народ у непрестаном грозничавом очекивању нечег неприродног и збуњујући га свакојаким обећањима, а дотле се глас његова великог канцелара хорио под зидинама града Будве, камо је послат с манифестом калуђер Василије; Будва се затворила у своје тврдиње у сред насеобине, која беше покорна мљетачкој републици. Марко куд год је долазио викао је гомили народа око себе: добра вера!... добро благо ... а гомила биваше све већа, што је Марко дуже и више изговарао те чаробне речи и расла је из дана у дан, што је Марко даље ишао. Тешко да је и

[1]) Stiép.-Mali, pag. 24—25. За Русе то у осталом неје ново, јер ни Пугачев, а ни његов „двор“ несу знали ни имена свог потписати.

[2]) Поповъ: Путешеств. въ Черногор. p. 94.

мрцваре? Радикална влада никад не ће моћи доказати, да ова оптужба либералних министара није дело грубе силе, која жедни за осветом. Та клетва ће бити за њену владавину привезана и с тога, што прогоњени либерални министри не ће имати гаранције, да ће им се по правди судити. Радикали туже, радикали пресуђују! У народној скупштини они доминирају, државни савет попуњавају с радикалима. Из тих тела бираће се судије. И судије ће бити пунокрвни радикали. Где је ту гаранција за праведност пресуде?!

Ма како обртали ствар, ова оптужба либералних министара је, најблаже речено, врло непромишљено дело. Ако се тај „процес“ не заустави за времена, имаће штетних последица. Највише ће патити сама земља, која данас треба потпору сваког свог сина, који љуби своју мајку отаџбину. Ако либерална странка можда и смета владајућој странци, али Србији зацело није на одмет једна цела странка.

Садашња радикална странка у том је сретном положају, да би могла порадити на напретку Србије. Ужива поверење и круне и народне скупштине, нико јој не смета. Управо се не може разумети, зашто она силази с правога пута?

С открића Гундулићева споменика.

(Од нашег извештача.)

„Сви путови воде Риму“, а овога пута Дубровнику, од „Пеште даж до Черне Горе“ и од Љубљане до Ниша.

Овде се тражи резултат, а мари ко од читалаца за небројене здравице, које падоше у путовању.

На путу сам, па не читам новине, а знам тврдо, е Хрвати вичу, како је на њих остануло царство. Него ја ћу овде онако баш „ни по бабу ни по стричевима“ како је било, а узмогнем ли, и откуд је било.

Ријека нам беше подробиште, Шумадинцем и Војвођаном. У суботу у јутро одржа службу божју наш ђедо Шорак с млогим свештенством, и призваше светога духа, да нам буде у помоћи са светим Николом.

Шумадинци кренуше у подне, ми Војвођани у три по подне дебелим морем. На броду нам беше заступника из свију главнијих крајева у Срему, Бачкој, Банату и Славонији, међу њима из Београда др. Јован Јовановић-Змај, из Загреба барон Јован Живковић. Него факт један овде *не сме* се изоставити, не сме се, е је српско православно свештенство било *најбоље* заступљено, тридесет их на броју између нас сто седамдесет. То је број, који показује свест.

У недељу у четири по подне стигосмо у Груж, са два брега вијаху се српске заставе. Одбор уђе у брод и председник нас поздрави, а Змај приказа нас путнике и одздрави.

Пешке стигосмо у Дубровник кроз улице окићене шареним заставама, прођосмо поред огрнутог споменика и свернусмо у српску штионицу. Дубоко у ноћ стигоше Бокељи, а у понедељак у јутро Конављани, католици те „Хрвати“. Приспеше пуцањем из пушака, као да бију бој. Тај им триумфалан улазак просто нас порази, ми очајавамо. Замерасмо прелојавој лојалности Срба Дубровчана, замерасмо мекуштву им у одбору, замерасмо „Dubrovniku“, што је онако уситнио био у последње време, замерасмо оном по све несрпском програму, једном речју на црне наочнике гледасмо: и у тој трзавици кренусмо у јутро у град, јер се миса почињаше у девет. Изасланици и угледније личности уђоше унутра у храм. Србима се поче наједанпут ведрити. Угледаше 500 соколова из Боке све у свити, свили, срми, токама и злату. Такова сјаја не запамтише оне зидине још. По свршеној миси крене се поворка улицама: први Бокељи па остали Срби, Херцеговци, Босанци, Војвођани, Црногорци, Шумадинци, па Хрвати. Већ пре мисе показаше Хрвати своју ћуд, вичући, да живи хрв. државно право и Старчевић, док су Срби ћутали. Метаморфозирани Франк рече на доста неучтив начин, да су овде Срби заглавили. На то му ватрени Вукотић из Грбља — који је довео био собом 70 Грбљана — рече, да опозове реч, јер . . . и лепо ти Франк учини то.

При походу пак сташе Хрвати викати, о „хрватском“ Дубровнику и т. д.

Тада почеше Срби. Ах, кад Бокељ подвикне, куће се тресијаху. Поред нас прође једна сумњива личност без невоље махнита, псујући Хрвате, а ми га лепо предасмо полицији. Прођосмо кроз цркву, у којој је велики песник сахрањен. И опет се одвојише изасланици, званичници и одборници и открише споменик званичним — ћутањем. Говори, народносне песме, свирка наших тамбураша, певање многаја љета и т. д. све беше забрањено.

У хотелу на челу „Широке улице“ зване заузеше Срби место. Окупи их песма Србобранца учитеља Рунића. Ако игде овде се обистинила она изрека „и Циганима се у прве хоће“. Хрвати почеше малаксавати. А није ни чудо: хрватски беху фратори, амалини с лука и улица обучени лепше па придели тробојке. Ухватисмо једног с хрватском тробојницом у фраку и рукавицама, леп, стасит, али се понашаше као да си га довео из пећине. . . .

Конављани беху пак дошли као католици на католичку славу, поврх тога пут бесплатан, а један грех мање. Приликом, кад смо прошли улицом из српске штијонице, и њих се читава гомила одазва са „да живи Србадија“.

По подне у четири беше заказан скуп свих Срба у Гружу. Одатле се уредише у четворне редове, први у град улажаху, кад последњи из Гружа излажаху. Прекрасан беше то призор: разноликост онога одела, а једноликост мисли. И положише венце испред споменика, међу којима беше један и краља Александра, а уз песму београдског певачког друштва. За тим се кренусмо из града, па пред хотелом „Мирамар“ иза града запева београдско пев. друштво, поиграше коло, а Бокељи, Херцеговци и Црногорци поиграше коло и хоро. Млади Војвођани све су трчали играчима хора у загрљај.

У вече је град заиста вештачки био осветљен.

Сутра дан на Видов-дан у присуству Срба католика била је служба у српско-православној цркви за покој душа погинулих јунака на Косову. Службу је служио са млогим свештенством Герасим Петрановић — који лети живи у манастиру Савини сам о своме трошку, још и оправља намењене му две собице.

По подне беше у Гружу састанак. Срби на једну само реч кренуше њих преко 6000 на гроб будијоца српске мисли песника кнеза Меда Пуцића. Уз песму покојницу положише му на гроб венац од ловора и свежа цвећа. А млади др. Тројановић изговори младићским жаром беседу, поклонив се и целивав гроб му у име свију нас. За њим се захвали Војновић поклоницима гроба у име 72 годишњег старца Пуцића, брата пок. Меда Па узе реч одушевљени Срб-католик Матијевић у име дубровачке омладине, да поздрави овај скуп, али га прекиде полиција. За тим ступи честити поп Србкатолик Миљан, али му у прве позиције одузе реч, ма га зато дигосмо на руке, јер знађасмо, шта ће. И истим се редом вратисмо.

У вече беше Груж величанствено осветљен, особито упадаше у очи српска лађа осветљена, изгледаше као да какав велик полијелеја пловљаше поред нашега брода. Наш брод походи отомански посланик и француски за Црну Гору, којим се пило у здравље. За тим дође председник одбора, да нам пожели срећна пута. Др. Тројановић опет заносно се опрости пожелев чешћа овакова састајања. Пред само кретање дође нам потомак песников лично узорити и виђени Гундулић. Растанак беше заиста дирљив, дигосмо га на руке.

*

Заиста смо с почетка били малаксали. Хрвати тако рећи у уторак ни главе помаљали несу. Конављани у подне већ одоше.

Прослава је прошла с миром. У вече се тек за једном госпођом бацише младенци једном боцом кроз прозор. Говори беху забрањени. Кад смо ишли положити венце, „рекоше“ да не вичемо ништа, док су се Хрвати просто дерали. Да је полиција знала нам за намеру, е ћемо на гроб Пуцићев, без сумње би забранила, јер то — за Бога — није стојало у програму.

Овај миран исток славе приписују доласку намесника Давида из Задра. У неколико то се не може оспорити, али ја мислим, да су највише Бокељи укротили младенце и улили им страха, а „страхић козе пасе.“

Из поуздане стране јављам, е је злогласни Маројчић гледао да осујети сваки карактер српске славе. Плашио је, е ће сасвим забранити ношење српске тробојнице. И због тога је одбор држао ванредну седницу, кад смо ми већ били на путу. И хтели су преко ноћ открити споменик па јавити, да је већ свршено. Али — на срећу — разбор превлада. С тога је почетак био онако „циганске среће.“

Крај је све изгладио. Слава Гундулићу а Бокељима хвала и част!

* * *

Око поноћи на два брода своја кренуше и Шумадинци и Војвођани. У јутро приспеше у Котор, па ко пешке, ко на мазги, ко на коњу, ко на колима те на Цетиње.

Четица пешака са тробојном заставом први приспеше у једанаест пре подне. Војвођане прими кнез по подне, а Шумадинце у јутро. У вече беше место осветљено у славу наследникова рођен-дана, а београдско певачко друштво је давало концерат вештачки занев сву публику.

Тако је то, али у то се друштво не стиди ући један Козарац, адвокати, чиновници и професори. . . Војвођани се вратише исту ноћ, а Шумадинци сутра дан у пред подне.

У осталом ово је била нека увертира у прославу ободске штампарије. . .

М—е.

Новчана криза у Енглеској.

Г. Чеда Мијатовић пише о томе из Кондона „Трговинском Гласнику“ ово:

„Велика монетна реформа коју је енглеска влада у Источној Индији од ономад у живот увела од великог је значаја за монетне односе целога света. Њен је утицај већ осећа на свима новчаним средиштима, и она већ одјекује у Вашингтону и Чикагу, и због ње ће се многобројни рудници сребра у Колораду, као и у Мехици и јужној Америци морати да затворе. Цена је сребру данас само 35 пенса за унчу, али га на лондонској пијаци нико ни по ту цену не купује. Шта ли ће истом бити кад у Септембру и конгрес Сев. Америке реши да се укине Шерманов закон, по коме је државна благајна дужна била сваког месеца да купи 5,400.000 унуча сребра!

Корак који је енглеска влада у Индији учинила није се очекивао. Мислило се да ће се сачекати да се види, да ли ће се међународна монетна комисија бриселска још једном састати, и да ли ће што практично предложити. Мислило се да ће се сачекати да се види шта ће Америка

проповед првих апостола имала тако чаробног дејства, као ватрене и нешто тајанствене речи тог Црногорца, који говораше народу, да је настало време за ослобођење и освету за старе дугове силних суседа црногорских. Најпосле допаде и у Мљетке глас о Марковом проповедању. Мљетачке власти онога часа наредише, да се тај канцелар-бунџија одмах ухвати и затвори и мало по том уцени му и главу. Тако беше опасан утисак заносних речи тог човека по болесни организам старе републике мљетачке, која се већ почела распадати из нутра. По себи се разуме да државничке фразе у указима мљетачког сената и местних власти, ма како да су биле енергичне, несу могле тако утецати на Црногорце, како су ови осећали онда, кад слушаху Маркове речи и читаху проглесе Шћепана Малог. Ти мљетачки укази несу могли утишати покрет ни у оних поданика републичиних, који се повели за примером слободних Црногораца и почели се кретати. Догодило се чак и оно, што република неје ни очекивала: прост народ је гомилама прелазио на Шћепанову страну; *пријављивали су му се и официри, који беху дошле у мљетачкој служби.* Видело се, да добро бити не ће. Онда се Мљетци пожурише, да спреме у стање за одбрану све градове и луке, што се граниче са Црном Гором; војничка оделења, што беху на разним местима у Далмацији, уђоше у градове и затворише их. Међу тим је узурпатор сваким даном имао све веће успехе; већ неколико реди долазио је са својим великим канцеларом и осталим генералима у својој свити, међу којима беше и неколко храбрих мљетачких часника, до самих утврђења будванских и которских; републичини начелници у тим градовима, заборавивши на своје строге декрете против бунтовника, дрхтаху од страха у својим утврђеним градовима, пуним војника, док је тобожњи Петар Ш. са својим официрима и војницима, које је република кривила да су изневерили своју законити власт и којима већ беше одређена казна, — таманио њихове винограде и маслинске садове и пленио сваки дом, који му је пао шака у околини тих градова.

Митрополит Сава при свој својој природној слабости и без икаква утецаја у земљи неје престајао, и ако без икаква успеха, подизати народ против Шћепана Малог и говорити, да се Шћепан неправедно доконао царске власти. У зиму, око Божића, дође у Црну Гору српски патријарх Василије Јовановић Берчић, који је свргнут с патријаршеског престола по заповести турске владе и био заточен на острву Кипру. Њему испадне некако за руком да утекне из заточења и да допре до Пећи; по овде га Турци познају и хтедоше га убити, те се само напредном срећом спасе и отуд на једино место, где за њ не беше опасности. Дође у Црну Гору; митрополит Сава прими га и замоли, да постави владику Црној Гори, јер је Црна Гора остала без поглавице свог после смрти последњег владике Василија Петровића, који је добро стајао код царице Јелисавете Петровне; он сам био је слаб и стар, а Шћепан Мали му је отео с влашћу и свако значење, што га је до доласка тог загонетног човека имао у народу, којим је владао. Изагнани патријарх рукоположи за владику црногорског Арсенија из племена Пламенаца. То не обично раздељивање власти међу новопостављеним владиком, митрополитом Савом, у којег остаде још само сенка пређашње му власти над земљом, и Шћепаном Малим, — изазва нове нереде и забуну у Црној Гори, али неје умањило утецаја намет царева, шта више он је из дана у дан растао а значење оба владике из дана у дан опадаше; Црна Гора пак постајаше све страшнија својим суседима.

Мљечићи се уплашише, јер осећаху да немају снаге, те писаше Порти наговешћујући јој ускрс Душанова царства српског, ако не буде марила за оно, што се збива у Црној Гори.

И заиста, преплашеним очима Мљетака и Порте већ се стаде привиђати страшна слика српске царевине, каква беше за Душана. Шћепан Мали се одмах првих дана своје владе начинио неограниченим господарем Црне Горе. Та држава, којом се до тог доба управљало патријархално према прадедовским обичајима, изгледала је као велика неуређена општина, која је умела сачувати своју независност против спољашњег душмана, али је из нутра јако страдала са неуређена стања, заплета између појединих општина и што нису били тачно одређени правни и грађански међусобни одношаји: све је то било спутано и замршено. Народ је да богме у таким приликама живео разузданије, него што би требало; не уважавајући ништа осим силе и признавајући само некоје обичаје спољашњега поштовања према владици и старини Црногорац се ничега и никога не бојаше слушајући само глас својих унутарњих побуда, које несу могле бити увек најбоље и најчистије, особито у полуразвијена народа, који је само од Турака имао прилике да види пример грађанског живота, а Турци су, Бога ми, рђави учитељи у том. — Шћепан Мали примора свакога, да у њему штује и власт и право. Његове заповести се тачно вршиле; његова реч била је страшна и самом љутом разбојнику, који се не бојаше ни општине ни владике. Воља тог човека беше тако силна и тако је утецала на све, његове окрутне мере имале су над Црногорцима таку власт, да ником неје било ни па крај памети чинити оно, што неје било по вољи том новом, младом владици. Шћепан Мали је хотимице бацао на пут и вешао о дрва по друмовима кесе с новцима, али их нико неје смео дирати добро знајући, да ће Шћепан Мали пронаћи кривца[1]); а ако се ко и одважио да узме остављену кесу, то је учинио само с тога, да је однесе и преда цару. Причају, да је бацио неколико цекина по друму близу Котора па их дуго времена нико неје ни дирнуо.

(Наставиће се.)

[1]) Не можемо се сложити са мишлењем г. Мордовцева, да народ у Црној Гори те кесе с новци не дираше с тога, што се бојао Шћепана; не, народ у Црној Гори одликовао се увек поштењем и увек је знао разликовати шта је моје, а шта твоје. Сигурност имања од вајкада у Црној Гори постала је управо пословицом, с тога не можемо, а да не зажалимо, што се руски научењак на овом месту врло рђаво изразио о Црногорцима, и то место намерно изостависмо. П.

у Септембру учинити. Али изгледа да је влада енглеска добила уверење да од међународне монетне комисије не може бити ништа и дз ће Америка под јесен неизбежно обуставити куповање сребра за благајну. С тога није имала никаква разлога више да чека, а имала је разлога да не чека, јер би се за ово два месеца до Септембра само још већма маса сребра у Индији нагомилала те би се само још већа штета имала.

Источна је Индија од вајкада била у којој је сребро било главни новац за све исплате. Она има неколико милијарди у сребру и сребрном новцу. Монетна је јединица њена сребрна рупија, којих је до пре неколико година равно десет ишло у енглеску златну лиру. Од године 1838. постојао је закон по коме су ковнице дужне биле да свакоме искују у рупије сребро које доносе. Ово је отворило врата ширимице увлачењу сребра у Индију, особито од како је од последњих десет година сребро падало у цени. Један товар Индијске пшенице плаћао се у Лондону са 30 шилинага (узимам ради примера) $12\frac{1}{2}$ рупија или номинално 25 шилинага. Али уместо да плати 25 шилинага у злату Енглез увозник индијске пшенице купио је за 25 шил. злата сребро и добио је толико да кад га је однео ковници у Калкути она му га је исковала не у $12\frac{1}{2}$ него у $16\frac{1}{2}$ рупија. На тај начин увозници индијске пшенице, индијског памука и чаја добивали су изванредне добити. Падање цене сребра на европским трговима и право приватних да им индијске ковнице искивају сребро у рупије по старој утврђеној основи, дало је изванредан полет извозу поменутих сировина из Индије у Енглеску. С друге стране она маса сребра што се у Индији нагомилавала губила је знатно с падањем цене сребра. Губитак су тај прво и већ по одавна осетили чиновници, официри и пензионари енглески у Индији. Ја лично познајем неке енглеске пензионоване официре који су пре десетак година са свим лепо о својој пензији живети могли, а данас им се та пензија практички смањила са 40%, јер је примају у сребрним рупијама, на којима при промени у злато онолику разлику губе!

Енглеска се влада очевидно решила — а решила се пошто је ствар свестрано испитала једна комисија од највећих ауторитета, а под председништвом лорда Хершела састављена, — да монетни систем индијски од сребрног стандарда преведе на златни. Како се то не може од једанпут да изврши, предузели су најпре да даду неки поступни прелаз. И ова садашња мера, која је толику сензацију у свету учинила, само је привремена и прелазна. По њој ковнице неће више примати да за рачун приватних искивају сребро, које им се донесе; али ће свакоме, ко донесе златан соверен (лиру) издавати на захтев 15 сребрних рупија. Овим се од стране државне владе утврђује *за сада* стални однос сребра према злату, по коме сребрна рупија има да вреди $1\frac{1}{3}$ шилинга или 16 пенса. Како већ данас према правој цени сребра рупија не вреди више од 13 пенса, то је оном утврђеном сразмером између сребра и злата сребру пак дата знатно већа вредност но што је оно у самој ствари има. Ово се само тиме правда, што је прелазна мера, и што би многи лични интереси јако оштећени били да се фиксирањем оне сразмере ишло на праву низину пијачне цене сребра.

Шта ће бити последица ове мере? Влада очевидно рачуна да ће се увоз сребра у Индију уставити а увоз злата охрабрити те мало по мало спремити земљиште, да се злато прогласи једним законитим мерилом вредности (стандардом). Али почем је остало да се и даље сваки дуг ма у коликој суми може пуноважно и сребром платити, то ће чини ми се онај процес замене сребра златом врло споро ићи. Пре ће бити да ће извоз главних сировина из Индије устукнути, немајући више онолике премије, колику је до сада имао. Нарочито мислим да ће се то најпре показати на увозу пшенице. Бар за неко време, а најмање за целу ову годину, извозна трговина Индије биће пометена, што ће се по свој прилици показати и на ценама пшенице. Ово последње у толико пре што је неизбежно да под јесен и Сев. Америка уђе у врло озбиљну монетну кризу, која ће такође у неколико и њен извоз парализовати. Све то даје ми мислити, да има могућности, да ће извоз пшенице из Србије под јесен оживети. Можда ће тада бити згодно покушати да се навеже непосредно извожење српске пшенице преко Солуна за Лондон и Ливерпул. Али о томе други пут.“

Политички преглед.

— **Мађарски језик и заједничка војска**. Полузванични лист угарске владе „*Немзет*“ у свом вечерњем броју од 8. јулија осврће се на један немачки отпис IV. корске команде варошком савету будимпештанском, па вели, да то, што војничке власти са угарским властима противно изјави ратног министра дописују на немачком језику, *сасвим стоји у опреци са оним изјавама*, које је учинио барон Бауер на интерпелацију Коломана Села у овогодишњим делегацијама. „Немзет“ се нада, да ће наредбу ратног министра у том погледу, која се неће моћи косити са изјавама му пред угарском делегацијом, тачно извршити свака власт и сваки завод заједничке војске. Мађарски опозицијони листови, који се страшно били дигли на заповедника IV. кора *принца Рудолфа Лоиковица* због тих немачких отписа, одобравају ту изјаву владиног полузваничног органа и сматрају то као своју победу.

— **Нов казнени поступак.** Стручна комисија, коју је у своје време сазвао угарски министар правде *Дезидерије Силађи* свршила је редакцију законског предлога, што се односи на казнени поступак. Саветовања је увек водио сам министар. Овај готови зак. предлог поднеће се још овог месеца краљу, који ће за цело дати претходну дозволу да се изнесе пред сабор.

— **Др. Кронаветер у Шопрону.** Либерална странка мађарска наумила је, да држи у Шопрону збор, на ком ће се изјавити за владине познате црквено-политичке реформе. На тај збор позват је био и члан аустријског државног сабора, познати *др. Кронавешер* и он је обећао био да ће доћи и да ће још и говорити. Међутим је полиција саопштила одбору за сазивање збора, да забрањује Кронаветеру да говори мотивишући ту забрану тим, да на зборовима може говорити само угарски држављанин. Министар Хијероними хоће баш да буде доследан, јер је забрањено и Румунима из Румуније да учествују на збору у Сибињу.

— **Оптужба либералних министара у Србији.** Једва једном, после толико наговештавања и претњи поднета је 26. јунија у скупштинској седници оптужба против бившег Авакумовићева кабинета. Оптужба је врло опширна и у њој нема ничег новог: све су то „Одјек“ и други радикални листови одавно изнели не могући причекати дан оптужбе. Цела оптужба нема никакве правничке вредности и пуна је шупљих фраза, које иду само на то, да на слушаоце учине већи утисак. У оптужби се набрајају разна дела, због којих радикали оптужују цео Авакумовићев кабинет, а има дела, због којих се оптужују поједини министри. — На оптужби је први потписан млади посланик и правник др. Мил. Р. Веснић, а за њим одмах долази — А. Ратарац. Па онда ваља споменути: М. Богдановића, Р. Нинића, Љубу Јоксимовића, Димитрија Ћирковића; уз њих су потписани још десетак духова осветника радикалних. О овом предлогу за оптужбу расправљаће радикали 3. јулија.

— **Немачка.** У немачком држ. сабору завршено је 26. јунија (8. јула) почето прво читање вођеног предлога. Говорило је седам говорника, међу њима *Гребер* из центрума, *Рикерш* из „слободоумног удружења“, па онда *Бенигзен*, *Рихшер* и Пољак *Јаздзевски*; четворица су говорили за, а тројица против. Антисемитска фракција (њих 10) и Пољаци (19), као што је изјавио Јаздзевски, гласаће за предлог. Кад се према садашњој констелацији странака суди о будућности вођеног предмета, може се узети, да ће исти бар при првом читању продрети од прилике са 18 гласова. *Гребер* је наново обележио становиште центрума, који не може у овакој форми примити предлог, а побијао га је канцелар гроф *Каприви*, који се позивао на битку код Вијонвиља доказујући, да мало ваљаних војника истина могу победити, али се не могу користити победом. Само бројна премоћ кадра је користити се победом. Елсашанин *Прајс* противан је предлогу из економских разлога. Друго читање предлога биће сад у четвртак.

— **Француска.** У комори су интерпелисали владу због немира у Паризу буланжиста *Мери* због затварања радничке берзе и радикалац *Драјфус* због немира у латинској четврти. Одговори на оба питања и дневни ред владин примљен је на знање са 199 гласова већине. Мисли се, да ће ова нова победа владина поред оне од среде, кад је примљено одгађање интерпелације, добро утицати на даљи развој догађаја у Паризу. У свом одговору рекао је министар-председник *Дипи*, да се радничка берза морала затворити због социјалистичко-анархистичног карактера, што га је почела показивати. На нападаје неких посланика против безобзирне полиције одговара Дипи, да ће се иста реформисати. До сада се немири нису поновили. — Социјалистичко-радикална странка кандидоваће приликом идућих избора за комору сенатора *Гоблеа* у првом париском срезу против *Ив Гијоа*.

— **Италија**. У италијанској посланичкој комори решавало се о предлогу за банке, који је дао повода врло жестоким речима и узбуђеним призорима. Посланик *Бовио* је изјавио, да ће именовати све оне, што су помешани у познату аферу директора италијанске банке Танлонга, ако се исти усуде да гласају за овај предлог. Председник *Цанардели* позвао га је с тога на ред услед чега на крајњој левици подигоше ужасну галаму тако да се седница морала прекинути. Кад се седница наставила, предлаже *Кавалоши*, да се упита истражни одбор, да ли је у ту аферу помешана каква парламентарна личност и подноси предлог за дневни ред у том смислу. Министар-председник *Болиши* је противан томе; у тајном гласању примљен је закон о банкама са 222 против 135 гласова.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 28. јуна 1893.

— **Митрополитски црквени савет** довршио је у суботу 19. јунија (1. јулија) своје редовне пролетње седнице. Расправљено је и свршено 37 предмета, од којих је било 22 бракоразводне парнице а 15 утока; осим тога још неколико ситнијих ствари. Највише бракоразводних парница било је из бачке и вршачке дијецезе а и из архидијецезе. Најмање је било бракоразводних парница из Тројединице. Осим тога решена је једна распра у питању давања црквених столова.

— **Објава**. Од стране савета слоб. кр. вароши Новога Сада доставља се до знања, да високо министарство финансија својом наредбом под бр. 48064 ex 1893. суспендује претрес разрезивања порезе у III. разреду пореза на приход и комисију за разрезирање порезе према њеном извештају под бр. 2872 ex 1893. Овом се објавом ставља то до знања оним порезницима, којих порез још није разрезан.

— **Мехмед ефендија Спахић у Београду.** Познати српски родољуб Мехмед ефендија Спахић путујући за Цариград стигао је у Београд 26. о. м. На станици жељезничкој дочекаше честитог Србина-Мухамедванца многи Београђани, који га одушевљено поздравише. Први га је поздравио београдски хоџа Фалагић такође добар Србин, а за тим Риста Одавић, великошколац. Спахић је тронуто одговорио и за тим отишао као Фалагићев гост у дом овога. Мехмед ефендија остаће неколико дана у српској престоници.

— **Награду Мариновићеву** досудила је Срп. Краљ. академија наука и уметности у Београду роману главног уредника „Видела“ г. *Лазе Комарчића* под насловом: *Канџ нашега века*.

— **Нов професор**. Професорски савет Велике Школе у Београду у својој седници од 21. јунија изабрао је на упражњену катедру филологије на Вел. Школи г. *Љубомира Стојановића*, професора на палилулској гимназији.

— **Избор лекара у Вел. Кикинди.** „Садашњост“ јавља, да је варошко представништво вел.-кикиндско у својој седници од прошлог понедеоника изабрало акламацијом за другог лечника тамошњег честитог младог Србина *дра Павла Симића*. Ми се од срца радујемо том избору и честитамо Кикинђанима а и младом доктору.

— **Промоција.** Пишу нам из *Беча*, да је ових дана на тамошњем медицинском факултету промовисано у један пут *шест* Срба медицинара за докторе медицине.

— **Српско певачко друштво у Белој-Цркви** приређује у уторак 29. јуна 1893. год. лицем на Петров дан као успомену на своју 25 год. прославу и освећење друштвене заставе, у великој дворани „Бурга„ редовну беседу са игранком а уз пријатељско суделовање гђце Љубице Стојановићеве и гђце Милице Михајловићеве. Распоред: 1. Уводна Музика, свира војничка глазба 43. ц. и к. пешачке пуковније. 2. Вода и Суза, мешовити збор за тенор соло од Р. Толингера. 3. Ој, самопев од Цеа, пева уз пратњу гласовира гђца Милица Михајловић. 4. Мутан Дунав, мешовити збор са тенор соло од Р. Толингера. 5. Песмом срцу, мушки збор од Ј. Маринковића. 6. Бангалоз весела игра у 2 чина, написао М. С. Николајевић.

— **Српско певачко друштво у Темишвару** приређује уз пријатељско суделовање госпођице Олге Сифниос а под управом свога ликовође Фердинанда Кубеша у уторак 29. јунија (11. јулија) 1892. у дворницама „Фабриксхофа редовну беседу са игранком. Распоред: 1. Мене зову. Мушки кор од Г. Хавласе. 2. Авђео Срба, од Ј. Јовановића. Декламује гђца Катица Мургуловићева. 3. Сањарије, од В. Ј. Хлавача. Свира на гласовиру г. Стеван Стефановић. 4. Под прозором. Мушки кор ое Ј. Прајз-Јаворског. 5. Ој. Самопев за сопран од Јосифа Це-а. Пева уз пратњу гласовира гђца Олга Сифниос. 6. На стражи. Соло квинтет од И. Зајца. Певају чланови певачке дружине. 7. Ветру с Косова. Мушки кор од Мите Топаловића.

— **Свечана сахрана костију митрополита Вићентија Јовановића.** У последње време пронео се у јавности глас да ће се у манастиру Раковцу свечано сахранити кости митрополита Вићентија Јовановића, које већ преко 100 година почивају у кули манастирској. Нама са најпоузденије стране јављају, да о том није ништа познато у манастиру Раковцу и да о идућој слави неће бити те свечане сахране.

— **Извештај о срп. вишој дев. школи у Панчеву** за 1892—93. год., спремио Светозар Дамјановић, управитељ. На првом месту у овом извештају је расправа катихете на овој школи г. О. Давидовића под насловом: „Религиозно-морално васпитање у школи и на дому.“ II. Власти и старешинства. III. Предмети школски и број недељних часова за њих, па онда наставни план за ову шк. годину. IV. Важније наредбе и отписи. V. Учила (библиотека заводска има 659 дела у 1073 свеске). VI. Припомоћ ученицама. (Од прихода св. савске беседе издато је свега 182 фор. припомоћи на 7 ученица). VII. Школски фонд, који је крајем 1892. г. износио $34.139.04\frac{1}{2}$ фор. VIII. Ученице. Из статистичког прегледа ученица види се, да их је уписаних било 98 редовних и 1 приватна. До краја године је изостало 11 ученица. По успеху било их је *одличних*; 12, *врло добрих* 20, *добрих* 25, *довољних* 18, *недовољних* 8. Све ученице беху Српкиње православне вере. IX. Летопис. X. Школска објава.

— **Исправак.** У 70. бр. нашег листа у извештају о програму срп. вел. карловачке гимназије за шк. г. 1892—3. место: „У књижници гимназијској има свега 192 дела на разним језицима у 214 свезака“ треба да стоји: „Има 192 дела само богословско-црквеног садржаја, као што се види из другог дела програма, где се отпочињу штампати дела по струкама“, што се овим исправља.

Новости са стране.

— † **Ги де Мопасан**. У заводу за умоболне у Пасију угасио се живот генијалног француског романсијера Гија де Мопасана, којега се име за тако кратко време прочуло по књижевности целога света, а беше му само 43 године. Звезда славе Мопасанове засијала је тек у последњој десетини година и он као да је наткрилио славу вођа француске нове натуралистичке школе Додеа и Золе. Оригинални и духовити Мопасан прецењивао је своју баш огромну снагу, те је непрестано стварао и мислио не могући никад да задовољи свој феноменални дар. Као ретко који модерни књижевник, Мопасан је имао грдних прихода, јер се о њега издавачи управо отимали, тако да је Мопасан могао кнежевски живети. А Мопасан је знао живети: њега су добро познавали паркети у салонима париских лепотица, које су сретне биле, кад су могле провести који часак са младим, лепим и генијалним Мопасаном, који се опет свом жестином свог силног духа одавао уживању у париским салонима. Али кад му се досади заносни мирис будоара и салона, а он се на својој јахти, коју је опремио тако раскошно, да је ваљда ни цареви таке не имађаху, вине на убаве и романтичне обале Нормандије где би се упустио у разговор са сеоским девојкама и момцима, или би проврстарио по средиземном мору, па би се онда освежен вратио у Париз, да занесе читалачку публику новим каквим делом. Тај човек, који је толико познавао друштво, знао га је и оценити, и то тако као нико до сада. Јачина његова била је у фином психолошком цртању карактера, сјајном колориту времена, којим је износио врлине и махне данашњег француског друштва; приказивање му је тако просто и лако, а тако задоби-

ја читаоца. Од својих супарника одликовао се управо наивно-веселим даром, каквог ретко имају млађе реалисте, оним хумором, што се кроз сузе смеје и којим је Мопасан знао тако лепо груписати озбиљне и вселе слике из живота. Особито се то огледа у мањим скицама му у фељтонском облику; ово су творевине, које ће преживети и већа дела његова.

Анри Рене Алберт Ги де Мопасан родио се 5. августа 1850. у замку Мороменилу у Нормандији од старе племићске породице. По свршеним наукама и после рата од 1870—71., у којем се борио као прост војник, увео га је у књижевност *Флобер*, који је у њему видео ретка дара и Мопасан одмах пристане уз млађу натуралистичку школу новелом „Boule de suif". Издао је и једну свеску лирских песама. Касније дела му, као: „La masion Tellier", „Bel Ami", „Clair de Lune" и „Pierre et Jean" крећу се на приповедачком пољу. Много се говорило и писало о новели му „La Horla", у којој је сам свој душевни живот описао с таком ужасном тачношћу и јасноћом, као да се сам од себе оделио и као нешто туђе немилостиво касапио. Ту је несрећни песник већ предвиђао своју страшну судбину, од које је бегао али није утекао; свакојаким спортом јачао је своје тело, које је с поља и било тако рећи савршено по лепоти и развићу, не би ли само утекао од страшне судбе, која га постиже. Касније му се ум све више мрачио и једном је у Ници у очајању испалио на себе више метака, али је предосторожни слуга био унапред извадио куршуме; други пут се опет мало није заклао. У друштву био је Мопасан врло радо виђен и с највећим поштовањем предусретан. Био је један од најлепших људи у Француској и врло велики каваљер, прави grandseigneur. У Мопасану губи не само француска, него и светска књижевност најдаровитијег и најгенијалнијег песника и књижевника. У српску књижевност преведено је доста ствари Мопасанових, те је и српска публика имала прилике, да се упозна са феноменалним даром Гија Мопасана.

— **Узбуна у св. Стевановој цркви у Бечу**. Шта може да учини страх од ватре у препуњеној цркви, најбоље показује недавни призор у бечкој св. Стевановој цркви. Ходочасници из Маријацела вратили се 22. о. м. у Беч и по старом обичају упутише се у Стеванову цркву; многи их је народ чекао пред црквом и у цркви, те кад сви уђоше могло их је бити преко 4000 душа. Скоро сваки ходочасник понео је из Маријацела сува цвећа, иконица и др. ствари за успомену. Кад се почео обред, приближи се неки човек врло близу свећи и његов свежањ сува цвећа, што га имађаше у руку, наједаред букне па упали и једну траку на барјаку. Ватру су одмах угасили и не би је нико ни приметио, да један дечак, који је стајао на неком узвишеном месту, не викну: ватра! На то настаде ужасан страх међу народом у цркви и сваки појури изласцима. У тој општој забуни многи су изгажени и пригњечени, а 8 њих, које одраслих које деце тешко је озлеђено.

— **Злостављање војника у нашој војсци**. Један бечки лист има из Рајхенберга у Ческој овај допис: „27. јунија о. г. писао ми је из Хлумеца син Хуго, који служи код 8. драгунске пуковније, да га с лекарем одмах потражим у тамошњој болници, где лежи тешко повређен услед претрпљена злостављања. Одмах се кренух на пут у Хлумец и ту сам се ужаснуо, кад видех сина са великом раном на лицу. Из синовљих речи дознадох, да га је ритмајстер (капетан) К. због тога, што је при дефиловању јахао с мало испруженим ногама, (!) тако ударио по лицу бичем, да му је по мишљењу лекарском размрскао носну рскавицу и још може хвалити Бога, што му ударац није избио очи. Одело, сабљу и коња злостављеног војника на мах је обагрила крв, а нос и очи му тако отекоше, да су га одмах морали пренети у болницу, где су лекари констатовали тешку озледу. Кад је капетан дознао да сам дошао, молио ме је да га штедим. Но како ово није први таки случај код ове пуковније, то сам не само корског заповедника принца Кроја у Јозефштату лично известио о том делу, него сматрам са дужност да изнесем на јавност тај случај како би можда могао уштедити другим родитељима бол, што им се од синова, који служе отаџбини, још у мирно време стварају богаљеви. У Рајхенбергу 2. јулија 1893. Стеван Шелер."

— **Велики пожари**. У Алтони близу Хамбурга, и у Краснаву у витепској гуверниији у Русији беснио је ових дана страшан пожар, који је у обе вароши начинио врло велику штету. У Алтони је остало преко 400 душа без куће и кућишта, а у Витебску је прорачуната штета на 4—5 милијона рубаља.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника."

БЕЧ, 28. јунија. Изгорела је шталска зграда у руском посланству; штета је доста велика.

ПАРИЗ, 28. јунија. Министар Петрал је изјавио, да је готов да задржи финансијски портфељ. Полицијском префекту Лозеу поверће се какво дипломатско место. Карно се вратио у Париз.

ЛОНДОН, 28. јунија. Јахта „Џорџ" у повратку са Антиља истакла је код Корва жуту заставу. На тој лађи умрло је надзорник над храном од жутице, а више се морнара разболело. У Форестдину обуставило је 3000 радника у рудницима посао, што су им одрачунали од наднице 25%. У грофији Нотингаму прети да ће избити страјк.

МАКОВО, 28. јунија. Убица управитеља болничког пронађен је у лицу болничног послужитеља Понћана. Нађене су у врту закопане ствари, што их је украо и крвава мотика.

Трговина.

НОВИ САД, 28. јуна (10. јула.) *Житарска радња.* Шеници је цена прошле целе недеље на горњим пијацама на устуку била. На будимпештанској пијаци је уз недељни промет са 75,000 м. ц. у течају недеље шеница 20 н. од цене изгубила. Цена зоби је у напредовању. Кукуруз чврст са ценом. На нашој је пијаци довоз са раном са свим незнатан; што зрна стигне распача се ценом овом: Шеница 7 фор. 70—7 ф.90 н. Наполица 6 ф. 90—7 ф. Зоб 6 ф. 80—7 ф. Јечам (нов) 5 ф. Јечам (стари) 5 ф. 60—70 н. Кукуруз 5 ф. н. Све од 100 кгр.

*

У БУДИПЕШТИ, 27. јуна. (9. јула.) Шенице је мало нуђено, воља за куп ограничена, а покрај дневног промета од 8000 м. ц. цена се веома тешко досадања одржала. Плаћана шеница потиска 78.3 8 ф. 45 н., 78. 7 ф. 40 нов. 77. 8 ф. 20 н. Банатска 78. 8 ф. 10 н. Све на три месеца.

Термини: Шеница за јесен 8 ф. 04—05 н. Кукуруз за јули-авг. 5 ф. 18—20 н. Кукуруз за мај-јуни 1894. г. 5 ф. 59—61 н. Зоб за јесен 6 ф. 71—73 н. Репица за авг. септ. 15 ф. 60—70 нов.

*

ШТАЈНБРУХ, 25. јуна (7. јула). Трговина ове недеље лабава је била. Недељне просечне цене: Мађ. сортир. роба 320—380 кила тешка $44\frac{1}{2}$—45 новч. 280—300 кила тешки $44\frac{1}{2}$—45 новч. Матори преко 300 кила тешки 42—43 новч. Сеоски 42—$44\frac{1}{2}$ новч. Српски 41—44 новч. од килограма чисто одрачунавајући 45 кила на живот по пару и 4%. Цена рани; Кукуруз ф. 5.45, Јечам ф. 6.50 овде постављене овдашњи штанд од 30 Јуна је приостало 194033 кмд.

Дотерано из иноземства	7233	ком.	
„ „ Србије	3555	„	10878 „
Отерано за Будимпештански обрт I—X. срез.	3916	„	204911 „
Иноземство	1742	„	
Беч	374	„	
Аустријска провинција	1587	„	
Сапунциницу	42	„	7652 „
Остаје штанд			197259 „

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будим Пешти 28. јуна (10. јула) 1893.

Ц. кр. дукати	5 ф. 85 н.
Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 82 н.
4% угар. ренте у злату . .	115 ф. 80 н.
5% „ „ „ папиру .	94 ф. 53 н.
Деонице угарске банке . .	409 ф. 25 н.
Деонице аустро-угар. банке.	990 ф. — н.
Немачке државе марке . .	60 ф. 65 н.

Огласи.

ЗА МОЈУ ПОМОДНУ МАНУФАКТУРНУ
ТРГОВИНУ
требам ваљаног и солидног помоћника, који осим српски, мађарски и немачки говорити зна. Изискује се да је вешт продавац за отменије.
Ступање одма или за најкраће време.
М. Јоановић
1—3 у В. Кикинди.

ЗА УЖИВАЊЕ
$\frac{1}{4}$ сата иза вароши на **Саилову** 3 ланца баште са пространом кућом, виноградом, воћњаком до 300 ком. најплеменитија по избор воћа од најранијег до најпознијег продајем под врло повољни услови из слободне руке.
Нови Сад. **Воин Јоановић**
1—2 трговац, житна пијаца.

Стечај.

Српска православна црквена општина **бечка** расписује стечај на место **пароха** своје ново сграђене цркве. Плата је годишња 1600 ф. у готовом, а уз то ће општина још по 200 ф. уплаћивати за осигурање живота парохова, односно капитализати их за породицу његову, других обавеза према породици пароховој не прима општина. Парох има слободан стан у општинском здању који се састоји из две собе, предсобља, кујне и собе за чељад.

Компетенти могу бити само мирски свештеници, који знају савршено немачки. Инструјиране молбенице ваља слати до св. Илије 20. јула, (1. августа) о. г. на потписанога председника (Ш. Hainburgerstrasse 21.)

Из скупштине српске православне црквене општине, држане у Бечу 18. (30.) јуна 1893.

Мита Јосифовић с. р. **Ђорђе Остојић** с. р.
као перовођа 3—3 председник.

ЦЕЛОКУПНЕ МЕДИЦИНЕ
ДР. ЂУРИЦА ЖИВКОВИЋ
општински лечник
лечник унутарњих, очних, женских и дечијих болести, хирургије и бабичлука; ортопедиста и масажер; *специјалиста и бивши помоћник лечник* на кр. уг. држ. клиници нервозних и душевних болести.
Ординира пре подне од 8—9 и по подне од 1—3 сахата.
Индија (срем. жупанија) у Мишке Барта кући. 1—3

ПРЕДАЈА
МЕШОВИТЕ ТРГОВИНЕ
у Ср. Карловцима,
у главној улици, на најбољем месту, предаје се са свим прибором дућанским. Услови су по купца врло повољни, ко би имао воље преузети је нека се обрати на подписатог
Косту Павловвћа
1—3 **табаковог.**

СТЕЧАЈ. 1—3

На овдашњој српско-православној основној школи потребне су три учитељске снаге.

1. Један учитељ који мора бити вјешт хармоничном појању, да је у стању управљати пјевачким хором. Годишња је плата као учитељу 600 фор. а. вр. као хоровођи 200 ф. а. вр. у име стана и огријева 150 ф. а. вр.

2. Један учитељ уз годишњу плату од 500 ф. а. вр., стан и огријев у нарави, котичном ће спадати у дужност перовођство општинско, за које ће имати годишње 50 ф. а. вр.

3. Једна учитељица уз годишњу плату од 450 ф. а. вр. стан и огријев у нарави.

Послије сваког пет годишњег службовања повишица плате од 50 ф. а. вр.

Молитељи имају доказати да су Срби, православне вјере, и да су прописане науке свршили.

Учитељске дужности означене су установљенијем школским прописима. Рок стечају до 1. (13.) августа о. г.

Из сједнице црквено-школског одбора бр. 62.

Бијељина, 16. јуна 1893.

Српско православна црквено-школска општина.

Дражбени оглас.

На основу закључка црквене скупштине Л **Ковиљ Сентивану**, расписује се дражба на мањак ради репарације цркве и то: лимарски, дрводељски и зидарски посао.

По зготовљеном прорачуну целокупна радња износи на 679 ф.

Дражба ће се одржати на дан 11. (23.) јула 1893. у 2 сахата после подне у српској општинској школи.

Сваки који жели исти посао на себе примити, има 10% од извикане своте председнику пре дражбе ради сигурности у руке предати.

Ближи услови могу се после првог огласа а и на дан дражбе видети.

У *Ковиљ Сентивану*, 21. јуна (3. јула) 1893.

Живојин Пауновић перовођа. 3—3 **Станко Раић** председник.

ТРГОВИНА
ШПЕЦЕРАЈА, МАТЕРИЈАЛА, ДЕЛИКАТЕСА, БРАШНА, ТЕЈА, РУМА И БОЈА
ЈОВАНА ЈАСНИЋА
код „Сремца" у **Новом Саду**
треба једног *шегрта*, ступити може одма, тражи се осим српски да зна немачки и мађарски говорити. 2—2

Радња постоји 200 година.
У СРПСКОЈ ЗВОНОЛИВНИЦИ
ЂОРЂА пл. БОТЕ СИНОВА,
У ВРШЦУ,
Од 1872. године сливено 1000 комада.
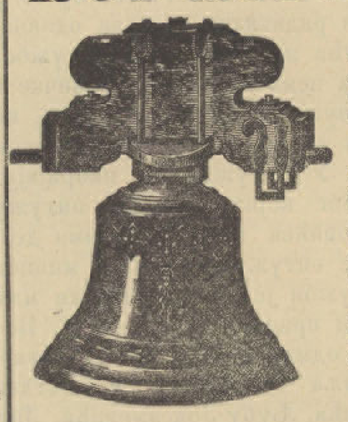

израђује се, по најновијој и старој системи са **гвозденим и дрвеним крунама** хармонично удешена
ЗВОНА,
по најумеренијој цени, са гаранцијом на више година. Такођер прима горња фирма стара, пукнута звона на преливање са исплатом на више година.
Ливене мустре звона, као и фографије од оригинала шаљемо свима општинама на захтев бесплатно.
Наручбине израђујемо брзо и тачно.
С поштовањем
Ђорђа пл. Боте синови,
звонолије.
3—24
Радња постоји 200 година.

НОВЕ
ТОРОЊСКЕ САТОВЕ
израђује
за цркве, магистрате и све јавне зграде
по најновијој конструкцији
са челичним једенима (Drahtseil)
и кратком шеталицом (Stiftengang)
по умереној цени.
Прима старе на оправку под гаранцијом.
Ценовнике шаљем бесплатно.
ТВОРНИЦА ВЕЛИКИХ САТОВА
ЂОРЂА ПАНТЕЛИЋА
У ЗЕМУНУ. 2—5

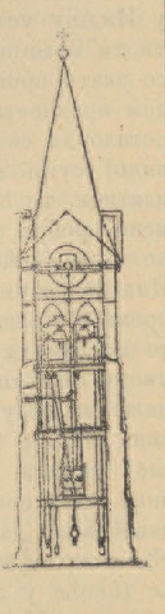

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду